

Mashhad University of
Medical Sciences

Navid No

کمیته تحقیقات دانشجویی
معاونت پژوهش و فناوری
دانشگاه علوم پزشکی مشهدJournal homepage: <https://nmj.mums.ac.ir/>*Review Article*

Teaching and Learning Methods in Nursing: A Narrative Review

Faezeh Rastgoo¹ , Hossein Karimi Moonghi^{2*}

1- PhD Student in Nursing, Student Research Committee, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

2- Professor, Nursing and Midwifery Care Research Center, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

Corresponding author: karimih@mums.ac.ir

Received: 11 March 2024; Revised: 22 May 2024; Accepted: 30 June 2024

Abstract

Introduction: One of the most important principles in education is the use of appropriate teaching methods. Choosing a suitable method in nursing education can make education very attractive and effective. This article examines various educational methods in nursing.

Methods: The current research is applied in terms of purpose and narrative in terms of review method. The research community includes all the books and articles with English keywords in Medline, PubMed, Scopus, Science Direct, Google Scholar databases and with Farsi keywords in IranDoc, Magiran and SID databases. ISC are published without time limit until 2024. Finally, 22 articles and 2 books, which were most related to the subject of the study and were related to nursing education, were examined in the writing of this study.

Result: Educational methods can be based on the content of the subject, which are divided into two categories: traditional methods and non-traditional (new) methods. Traditional methods include: lecture method, group discussion, one-to-one training, practical demonstration and re-practical demonstration and new methods such as: game, simulation, role playing, role modeling, reverse education, electronic education, It is distance learning.

Conclusion: Today, there is an emphasis on changing educational methods from traditional methods to new teaching methods that cause students to learn actively. Considering that most of these methods are applicable, it needs the full support of managers.

Keywords nursing education, nursing teaching, traditional teaching methods, new teaching methods

Cite this article as: Rashtgoo-F, Karimi Moonghi-H .Teaching and Learning Methods in Nursing: A Narrative Review . Navid No, 2024; 27(90): 74-84. <https://doi.org/10.22038/nmj.2024.78677.1438>

E-ISSN: 2645-5927 / P-ISSN: 2645-5919

Copyright: © 2024 by the author.

Open Access: This is an open access article under the CC BY license[\(http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/\)](http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Publisher's Note: Mashhad University of Medical Sciences remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Mashhad University of
Medical Sciences

نوید نو

Navid No

Journal homepage: <https://nmj.mums.ac.ir/>

کمیته تحقیقات دانشجویی
معاونت پژوهش و فناوری
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

مقاله مروری

روش های آموزش و تدریس در پرستاری: مروری روایتی

فائزه راستگو^۱ , حسین کریمی مونقی^{۲*}

۱- دکترای پرستاری، استاد، مرکز تحقیقات پرستاری و مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۲- دانشجوی دکتری پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

پست الکترونیک نویسنده مسئول: karimih@mums.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۲۱، تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۳/۰۲، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۱۰

چکیده

مقدمه: یکی از مهم ترین اصول در آموزش، به کارگیری شیوه ی تدریس مناسب است. انتخاب یک روش مناسب در آموزش پرستاری می تواند، آموزش را بسیار جذاب و موثر نماید. این مقاله به بررسی انواع روش های آموزشی در پرستاری پرداخته است.

روش کار: پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش مروری از نوع روایتی است. جامعه پژوهش شامل تمامی کتب و مقاله هایی است که با کلید واژه های انگلیسی Nursing education, nursing teaching, traditional teaching methods, new teaching methods در پایگاه های اطلاعاتی Science Direct, Scopus, PubMed, Medline و با کلید واژه های فارسی آموزش پرستاری، تدریس پرستاری، روش های سنتی تدریس، روش های نوین تدریس در پایگاه های اطلاعاتی IranDoc و Magiran و ISC, SID بدون محدودیت زمانی تا سال ۲۰۲۴ منتشر شده اند. در نهایت ۲۲ مقاله و ۲ کتاب که بیش ترین ارتباط را با موضوع مطالعه داشتند و مرتبط با آموزش پرستاری بودند، در نگارش این مطالعه مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته ها: روش های آموزشی را می توان به شیوه های مختلفی تقسیم بندی و سازماندهی نمود. محور این تقسیم بندی ها می تواند بر مبنای محتوای موضوع باشد که به دو دسته روش های سنتی و روش های غیرسنتی (جدید) تقسیم می شوند. روش های سنتی شامل: روش سخنرانی، بحث گروهی، آموزش فرد به فرد، نمایش عملی و نمایش عملی مجدد و روش های نوین از قبیل: بازی، شبیه سازی، ایفای نقش، الگو برداری از نقش، آموزش معکوس، آموزش الکترونیک، یادگیری از راه دور می باشد.

نتیجه گیری: امروزه بر تغییر شیوه های آموزشی از روش های سنتی به روش های نوین تدریس که باعث یادگیری فعال دانشجویان می گردد، تاکید می شود. با توجه به این که اکثر این روش ها قابل اجرا هستند، نیاز به حمایت همه جانبه مدیران دارد. لذا پیشنهاد می شود بررسی بیشتر و آموزش های لازم به اساتید در جهت ارتقای نحوه آموزش ها صورت گیرد.

کلمات کلیدی: آموزش پرستاری، تدریس پرستاری، روش های سنتی تدریس، روش های نوین تدریس

مقدمه

آکادمیک و عملی کمک می کند (۹). بنابراین یکی از مهم ترین اصول در آموزش، به کارگیری شیوه ی تدریس مناسب است (۱۰). زیرا انتخاب یک روش مناسب در آموزش پرستاری می تواند، آموزش را بسیار جذاب و موثر نماید (۱۱). در تدریس خوب، علم و هنر درهم تنیده اند و مهارت در افزایش انگیزه در دانشجوی یکی از نشانه های تدریس کارآمد است (۱۲). مقالات مروری ابزاری جدید در تحقیقات توسعه ای بین المللی هستند و به دلیل بررسی منظم، توانایی تقویت و ارتقا سیاست گذاری مبتنی بر شواهد را دارا می-باشد. لذا با توجه به آن چه که ذکر شد، هدف از این پژوهش دسترسی اساتید، مربیان و مدیران آموزش پرستاری به انواع روش های آموزشی در پرستاری و نحوه انتخاب و استفاده موثر و کارآمد آن ها می باشد، این مقاله انواع روش های آموزش و تدریس در پرستاری و همچنین نقاط قوت و ضعف هر مدل را مورد بررسی قرار می دهد.

روش کار

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش مروری از نوع روایتی است. جامعه پژوهش شامل تمامی کتب و مقاله-هایی است که با کلید واژه های انگلیسی Nursing education, nursing teaching, traditional teaching methods, new teaching methods پایگاه های اطلاعاتی Scopus, PubMed, Medline, Science Direct, Google scholar. و با کلید واژه های فارسی آن ها با تمامی ترکیبات ممکن در پایگاه های اطلاعاتی IranDoc و Magiran و ISC, SID بدون محدودیت زمانی تا سال ۲۰۲۴ منتشر شده اند. دلیل انتخاب پایگاه ها فوق نیز وجود منابع علمی و اطلاعاتی معتبر در آنها است که می تواند بر غنای پژوهش حاضر بیفزاید. به منظور افزایش استحکام روش شناسی پژوهش و بررسی کیفیت مقاله های گردآوری شده و جلوگیری از سوگیری های احتمالی، هر دو پژوهشگر به بازبینی مقاله ها از نظر عنوان، چکیده، روش کار، نتایج، بحث پرداختند. در ابتدا جستجوی جامعی با کلیدواژه های فارسی و معادل انگلیسی آنها صورت گرفت. اطلاعات حاصل از منابع مختلف مورد استفاده از قبیل سایت های معتبر، نشریات و مقاله ها

آموزش، فعالیتی است هدفدار و از پیش طراحی شده که هدفش فراهم کردن فرصتهایی برای تسهیل و سرعت بخشیدن به امر یادگیری درون نظام پرورشی است (۱). مسئله آموزش لازمه پیشرفت هر سازمانی به شمار می رود (۲) و کیفیت آموزش و اثربخشی نظام آموزشی از مهم ترین دغدغه های مراکز آموزشی، دست اندرکاران و تصمیم گیرندگان امر توسعه در هر کشور است و ارتقای کیفیت تدریس در سراسر جهان و تقریباً در تمامی رشته های تحصیلی از جمله مواردی است که در دانشگاه ها مورد اهمیت قرار گرفته است (۳) و اکثر دانشگاه های جهان به دنبال ارتقای ظرفیت های یادگیری موثر و در نتیجه افزایش خودکارآمدی در دانشجویان هستند (۴). پرستاری یکی از حرفه های بالینی به شمار می رود که دانشجویان این رشته نیازمند کسب مهارت های روانی-حرکتی متعددی هستند، بطوری که بتوانند در شرایط بالینی و مراقبت از بیماران، قضاوت درست انجام دهند و شرایط پیچیده بالینی را به خوبی مدیریت کنند (۵). در میان مجموعه فعالیت هایی که برای تعلیم و تربیت دانشجویان انجام می شود، بیش ترین سهم به تدریس مدرس در کلاس درس اختصاص می یابد. تدریس یک فعالیت است اما نه هر نوع فعالیتی، بلکه فعالیتی که آگاهانه و بر اساس هدف خاصی انجام می گیرد و موجب تغییر فراگیران می شود (۶، ۷) از طرفی روش های سنتی آموزش دیگر کارآمد نیستند و بسیاری از آموزش دهندگان در جستجوی روش هایی که موجب توسعه همه جانبه اهداف آموزشی علاوه بر کسب دانش شوند، هستند (۶). وجود پیشنهادهای آموزشی که با رویکردهای سنتی فاصله بیشتری دارند، روندی رو به افزایش است. مؤسسات آموزشی اخیراً رویکرد جدیدی را ارائه کرده اند که از روش های سنتی و غیرفعال فاصله می گیرد (۸)، در کشورهای اتحادیه اروپا، برنامه های آموزش پرستاری باید شامل اطلاعات به روز شده و جالب باشد و دستگاه های هوشمند موبایل و شبکه های اجتماعی را به عنوان بخشی از روش های آموزشی بگنجانند، این تغییرات به جلب توجه دانشجویان پرستاری در محیط-های

۱-۱. سخنرانی (Lecture):

روش سخنرانی رایج‌ترین شکل تدریس در دانشگاه‌ها و سایر موسسات آموزش عالی در سراسر جهان است (۱۵) و همچنان محبوب‌ترین روش آموزشی در دانشگاه‌ها به شمار می‌رود (۱۶). یکی از مهم‌ترین جنبه‌های سخنرانی توضیح دادن است. در واقع هنر توضیح دادن، یعنی توانایی ارائه درک به دیگران که فعالیت اصلی سخنرانی است (۱۷). عواملی مانند سادگی ارائه سخنرانی، مناسب بودن آن برای کلاس‌های شلوغ، محدودیت زمان و حجم انبوه محتوای نظری که باید ارائه شود، همچنان باعث شده است که مربیان از سخنرانی به عنوان محبوب‌ترین روش تدریس استفاده کنند. استفاده بیش از حد از روش سخنرانی باعث ایجاد یک برنامه درسی پنهان می‌شود که به یادگیرندگان می‌آموزد که مطیع، سازگار و بی‌بیان باشند و همچنین اعتماد به نفس آن‌ها را کاهش می‌دهد (۱۶).

۱-۲. بحث گروهی (Group Discussion):

روش بحث گروهی یکی از روش‌های موثر آموزشی است، زیرا محور کار در این روش مباحثه و مناظره است. در این روش مطالب علمی مستقیماً به وسیله آموزش دهنده در اختیار فراگیر قرار نمی‌گیرد، بلکه منابعی به فراگیر معرفی می‌کند تا به مطالعه و جمع‌آوری اطلاعات بپردازند (۱۸). اساس این روش این است که آموزشگر سؤالاتی را مطرح می‌کند و گروه طی جلساتی در مورد پاسخ آن سوال، مشارکت کرده و به اظهارنظر و ارائه پاسخ می‌پردازند. بحث گروهی فرآیندی جمعی برای تفکر پیرامون مساله است و مبتنی بر آرای همه می‌باشد. در این روش امکان تبادل افکار وجود دارد که منجر به پیدایش افکار جدید و کاوش مفاهیم نو می‌شود (۱۸، ۱۹). از طرفی این روش موجب افزایش اعتماد به نفس، کاهش خجالت و کم‌رویی در فراگیران می‌گردد. در این روش مواردی مانند درست شنیدن، رعایت حقوق دیگران، دقت، احترام به نظرات دیگران، پذیرش نظرات مخالف، رعایت آداب محاوره و گفتگو و سکوت به هنگام لزوم، تقویت خواهد شد (۲۰).

۱-۳. آموزش فرد به فرد (One-to-One instruction):

در این روش، آموزش اختصاصی و به طور خاص برای یک فراگیر ویژه طراحی شده است. در این روش، پیام‌های

مورد مقایسه، تحلیل، تفسیر و نتیجه‌گیری قرار گرفت. مطالعات با استفاده از فرآیند سه مرحله‌ای؛ (۱) بررسی اولیه عنوان (۲) مشاهده چکیده و (۳) مشاهده متن کامل با استفاده از معیارهای ورود؛ (۱) محتوای مرتبط با موضوع مشخص شده در عبارات جستجو (۲) منتشر شده در مجله معتبر و معیارهای خروج شامل: (۱) محتوای غیرمرتبط با موضوع (۲) متونی چاپ شده به زبان غیر انگلیسی و فارسی (۳) چکیده مقالات ارائه شده به کنفرانس‌ها، مقالات نامه به سردبیر (۴) عدم دسترسی به متن کامل غربال شدند. پس از انجام جستجوی جامع و بررسی‌های منظم، از بین مراجع، مقالات و کتب مرتبط مجموعاً ۸۳ مورد یافت شد و مواردی که دارای عنوان مرتبط با موضوع بودند، انتخاب و موارد غیرمرتبط کنار گذاشته شدند و سپس بعد از بررسی متن کامل از ۲۲ مقاله ۲ کتاب که بیش‌ترین ارتباط را با موضوع مطالعه داشتند و مرتبط با آموزش پرستاری بودند، در نگارش این مطالعه مورد بررسی قرار گرفتند و نتایج آن به صورت مروری روایتی در ادامه گزارش شده است.

یافته‌ها

روش‌های آموزشی را می‌توان به شیوه‌های مختلفی تقسیم بندی و سازماندهی نمود. محور این تقسیم بندی‌ها می‌تواند بر مبنای محتوای موضوع باشد که به دو دسته روش‌های سنتی و روش‌های غیرسنتی (جدید) تقسیم می‌شوند، روش‌های آموزش سنتی بیشتر معلم محور، غیرفعال و با کمترین میزان یادگیری برای دانشجو هستند، در حالی که روش‌های نوین دانشجو محور، فعال و با یادگیری نسبتاً مناسب هستند. شیوه‌های سنتی برای ایجاد مهارت‌های ذهنی در سطوح عالی یادگیری، مانند درک، فهم، کاربرد و تجزیه و تحلیل مناسب نیست و تاثیر آن برای پرورش فکر یا تغییر نگرش کمتر از سایر روش‌هاست (۱۳). مدرسین باید از روش‌های متعدد آموزشی منطبق با اهداف آموزشی استفاده نمایند (۱۴). به طور کلی رویکردهای سنتی و نوین آموزشی هر یک خصوصیات ویژه‌ای دارند که در این مقاله به معرفی آن‌ها می‌پردازیم:

۱- روش‌های سنتی

مبتنی بر شبیه‌سازی ابزار مفید دیگری برای آموزش مفاهیم پرستاری و توسعه شایستگی‌ها و مهارت‌ها است، که می‌تواند از فناوری بسیار پایین (مثلاً استفاده از پرتقال برای تمرین تزریق) تا فناوری بسیار بالا (مثلاً یک "بازی" اورژانس واقعیت مجازی) باشد، اما همه شبیه‌سازی‌ها توانایی ایجاد پل بین آموزش و تمرین را دارند. انتقال مهارت‌ها در یک محیط کم‌خطر شبیه‌سازی‌ها به دانش‌آموزان فرصتی می‌دهد تا بدون مواجهه با بسیاری از چالش‌های آموزش بالینی سنتی، تصمیم‌گیری در زمان واقعی و تعامل با بیماران مجازی داشته باشند (۲۶)

۲-۳. ایفای نقش (Role playing):

ایفای نقش یکی از شیوه‌های نوین و موثر آموزشی است (۲۷) که باعث یادگیری فعال و یادگیری تجربی می‌شود (۲۷). در این روش چهار عنصر تفکر، احساسات، بصیرت و عملکرد درگیر هستند و این عوامل در کنار هم باعث افزایش تاثیر ایفای نقش در آموزش می‌شود (۲۸). از دیگر ویژگی‌های ممتاز ایفای نقش این است که مشاهده کنندگان با عملیات نمایش و ایفاگران نقش، ارتباط عاطفی برقرار می‌کنند و این حالت عاطفی، در یادگیری و القای احساسات تاثیر فراوانی دارد و چون تمام حواس فراگیران برای مشاهده نمایش به کار گرفته می‌شود، عمل یادگیری نیز بهتر انجام می‌شود (۲۹). در حقیقت شرکت کنندگان با تجسم عینی مسائل و موضوعات مختلف، احساسات، نیازها و موقعیت بیماران را بهتر درک می‌کنند، همدلی بیشتری با بیماران داشته و سعی می‌کنند با روشی مناسب در راستای حل مشکلات جسمی و روانی بیماران قدم بردارند (۳۰).

۲-۴. الگوبرداری از نقش (Role-Modeling):

الگوبرداری به تحسین رفتار یا نگرش مشاهده شده یک فرد و اتخاذ متعاقب آن رفتار یا نگرش اشاره دارد. مربیان پرستاری می‌توانند دانش، توانایی‌ها و نگرش‌ها را از طریق الگوسازی، به ویژه در مورد رفتار حرفه‌ای پرستار، منتقل کنند. به عنوان یک الگو، مربی پرستار می‌تواند به کشف خود، خودانگیزگی و اعتماد به نفس دانش‌آموزان و همچنین قدردانی آنها از مراقبت با کیفیت بالا و رشد حرفه‌ای کمک کند (۳۱).

غیرکلامی نیز به خوبی قابل انتقال هستند. این روش فرصتی برای انتقال ایده‌ها و احساسات است که اصولاً به وسیله کلام منتقل می‌شوند. این روش هرگز نباید به یک سخنرانی صرف تبدیل گردد (۲۱). از لحاظ اقتصادی آموزش فرد به فرد یک روش پر زحمت و پرهزینه می‌باشد (۲۲).

۱-۴. نمایش عملی (Demonstration) و نمایش عملی مجدد:

روشی است که از طریق آن آموزش‌گر به فراگیر نحوه‌ی انجام یک مهارت خاص را نشان می‌دهد و نمایش عملی مجدد روشی است که از طریق آن فراگیر سعی می‌کند در صورت نیاز با استفاده از راهنمایی‌های آموزش‌دهنده به انجام مهارت بپردازد. تماشای یک نمایش عملی می‌تواند فعالیت منفعلانه‌ای برای فراگیرانی باشد که نقش آن‌ها مشاهده‌ی عملکرد دقیق آموزش‌گر در زمینه مهارت مورد نیاز است (۲۱).

۲-روش‌های غیرسنتی (جدید و نوین)

۲-۱. بازی (Game):

آموزش از طریق بازی دارای محاسن متعددی است. در این روش فراگیران از روی میل و رغبت در آن شرکت می‌کنند و چون بازی را دوست دارند با مشارکت بیشتری همراه است و همچنین اغلب بازی‌ها، موقعیت‌های پیچیده را به شیوه‌ای ساده و قابل فهم نمایش می‌دهند و ماندگاری یادگیری بیشتر خواهد بود (۲۳).

۲-۲. شبیه‌سازی (Simulation):

یکی از روش‌های آموزش در پرستاری، روش شبیه‌سازی می‌باشد. شبیه‌سازی نسخه‌ای از بعضی وسایل حقیقی یا موقعیت کاری است که تلاش می‌کند تا بعضی جنبه‌های رفتاری یک سیستم فیزیکی یا انتزاعی را به وسیله رفتار سیستم دیگری نمایش دهد که بیشتر در سیستم‌های طبیعی و سیستم‌های انسانی کاربرد دارد. این تکنیک همانند آینه، واقعیات را شبیه‌سازی می‌کند، افزون بر این احتمال وارد آوردن صدمه یا آسیب به شرکت کنندگان وجود ندارد (۲۴). بنابراین یکی از روش‌های یادگیری شبیه‌سازی به بالین استفاده از روش شبیه‌سازی می‌باشد (۲۵). آموزش

دیجیتال، بحث‌های گروهی دیجیتال یا چت‌های گروهی ممکن است راه‌های خوبی برای افزایش تعامل اجتماعی دانش‌آموزان در محیط دیجیتال باشد (۳۸).

بحث و نتیجه گیری:

یافته‌های پژوهش حاصل حاکی از آن است که، روش‌های مختلف تدریس پی آمده‌ها و عملکردهای متفاوتی دارند و امروزه ضرورت استفاده از روش‌های نوین و فعال یادگیری، از سوی نظام‌های آموزشی احساس شده و کاربرد این روش‌ها در علوم مختلف از جمله پرستاری مفید واقع شده است. آموزش، فرآیند پیچیده‌ای است که هرگونه ساده‌نگری در مورد آن ممکن است باعث هدر رفتن نیروها و امکانات شده و تلاش‌ها را با شکست مواجه نماید، بنابراین توسعه آموزش و ایجاد تحول در آن نیازمند شناخت فرآیند آموزش و آگاهی از شیوه‌های تدریس می‌شود (۶، ۷). از مراحل مهم طراحی آموزشی، انتخاب روش تدریس است. آموزش دهنده بعد از انتخاب محتوا باید روش مناسب تدریس خود را انتخاب کند. امروزه روش‌های مختلفی در امر آموزش وجود دارد. اینکه چه روشی را برای چه درسی و چه موقع به کار برده شود، به انتخاب آموزش دهنده و توانایی‌های وی در اجرای آن بستگی دارد. آموزش دهنده باید به روش‌ها و شیوه‌های گوناگون تدریس مسلط باشد و با توجه به وضعیت و نوع کلاس، روش تدریس مناسب را ماهرانه برای آن کلاس اجرا نماید (۳۹). از طرفی، امروزه دانشجویان پرستاری تمایل دارند که مدرسین آن‌ها از شیوه‌های آموزشی که تعاملی بوده و بازتاب دنیای واقعی پرستاری است، استفاده نمایند (۱۴). تحقیقات نشان می‌دهند که بیشتر مدرسان دانشگاه‌ها با روش‌های تدریس آشنایی نداشته و به همان روش‌هایی تدریس می‌کنند که خود با آن آموزش دیده‌اند. از آنجایی که بسیاری از مدرسان در محیط‌هایی آموزش دیده‌اند که از روش معلم-محور و اساساً مبتنی بر سخنرانی استفاده می‌شده است، خود نیز به همین شیوه تدریس می‌کنند (۴۰). برخی از مطالعات نشان دادند که نمرات دانشجویان پرستاری پس از آموزش بر اساس بحث گروهی، بازی و ایفای نقش بیشتر از نمرات حاصل از روش تدریس سخنرانی بوده است (۴۱-۴۳).

۲-۵. آموزش معکوس (Flipped Education):

در این شیوه مدرس قبل از حضور در کلاس، محتوای مد نظر برای تدریس را در اختیار فراگیران قرار می‌دهد. فراگیران در محیط‌هایی غیر از محیط آموزش مانند خانه به صورت انفرادی یا گروهی، محتوای آموزشی اعم از مطالب مکتوب، فیلم‌های آموزشی، اسلایدهای آموزشی، فایل صوتی و... را می‌آموزند و این فعالیت‌ها جایگزین تدریس در کلاس می‌شوند، از این رو به آن آموزش معکوس می‌گویند (۳۲).

۲-۶. آموزش الکترونیک (E-learning):

آموزش الکترونیک به بهره‌گیری از تکنولوژی‌های آموزشی الکترونیک برای ارائه محتوای آموزشی تعریف می‌شود (۳۳). آموزش الکترونیک اطلاعات را با استفاده از فناوری‌های گوناگون ارتباطی مانند اینترنت، شبکه‌های اینترنتی اینترنت شرکتی و یا تلفن‌های همراه با عناصر سمعی و بصری غنی شده در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد. این روش می‌تواند محیط تعاملی ایجاد کند (۳۴) و همچنین موجب می‌شود هزینه‌های آموزشی کاهش یابد و دسترسی به آموزش در هر ساعت از شبانه روز امکان پذیر باشد (۳۵). از معایب آن می‌توان به کاهش تعاملات انسانی و عاطفی، عدم وجود ارتباطات چهره به چهره اشاره نمود (۳۶).

۲-۷. یادگیری از راه دور (Distance Learning):

آموزش از راه دور شامل جداسازی مربی و یادگیرنده در زمان و مکان است و در درجه اول برای اطمینان از دسترسی و راحتی برای یادگیرندگان استفاده می‌شود (۳۷) و انتقال محتوای آموزشی در موقعیت‌های یادگیری متنوع تسهیل کند (۳۸). این روش به عنوان یک استراتژی آموزشی تعریف می‌شود که در آن از وب برای ارائه مطالب و تعاملات بین دانش‌آموزان و معلمان استفاده می‌شود. فراگیران ممکن است استفاده از این روش را برای کسب دانش و افزایش اعتماد به نفس راحت‌تر بدانند، در نتیجه از یادگیری از راه دور و مستقل حمایت می‌کنند (۳۷) از طرفی نیاز به تعامل اجتماعی در آموزش از راه دور مشهود است و چالش بزرگی را برای معلمان ایجاد می‌کند تا فعالیت‌های یادگیری را به گونه‌ای ارائه دهند که از تعامل اجتماعی برخوردار باشد. به عنوان مثال، تکالیف گروهی

حائز اهمیت است. با توجه به این که اکثر این روش ها قابل اجرا هستند و نیاز به حمایت همه جانبه مدیران دارد، لذا پیشنهاد می شود بررسی بیشتر و آموزش های لازم به اساتید در جهت ارتقای نحوه آموزش ها صورت گیرد و از طرفی نیاز هست تا تحقیقات بیشتری در زمینه شناسایی چالش های روش های نوین آموزش در پرستاری صورت گیرد، تا بتوان نهایت استفاده را از این روش ها در امر آموزش بهره برد.

نتایج این پژوهش می تواند بهبود روش های آموزش و تدریس در حوزه پرستاری را تسهیل کند و همچنین منجر به افزایش دانش و توسعه حرفه پرستاری و در نهایت بهبود کیفیت مراقبت از بیماران شود. محقق در انجام پژوهش حاضر با محدودیت هایی روبرو شد که می توان به عدم دسترسی به متن کامل برخی از مقالات، عدم دسترسی به کتابخانه ها و پایان نامه های مرتبط با موضوع تحقیق در دانشگاه های سراسر کشور و میسر نبودن امکان بازیابی اطلاعات آن ها اشاره نمود.

تشکر و قدردانی:

نویسندگان از تمامی محققانی که مقالات و کتب آن ها در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفت و همچنین از مسئولین و کارکنان کتابخانه دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد به خاطر همکاری صمیمانه در انجام پژوهش تشکر می نمایند.

تضاد منافع:

نویسندگان اعلام می کنند که در این مقاله هیچ تضاد منافی وجود ندارد.

برخی دیگر گزارش کردند که روش های فعال تر تدریس باعث افزایش اعتماد به نفس، رضایت از یادگیری و توانایی های شناختی دانشجویان می شوند (۴۴) و کم تحرکی در کلاس های سنتی معلم محور باعث بی حوصلگی و فرسودگی آن ها می شود و در نتیجه تمرکز و یادگیری آن ها را کاهش می دهد و در نهایت منجر به غیبت دانشجویان از کلاس می شود (۱۲). با توجه به این شواهد می توان گفت که روش های فعال به واسطه ایجاد یادگیری بهتر، رضایت بیشتری را از جانب دانشجو به همراه دارد. از طرف دیگر به نظر می رسد که رضایت دانشجو نه تنها با میزان یادگیری بلکه با میزان اضطراب حاصل از روش تدریس ارتباط داشته است .

در نهایت می توان گفت نتایج تحقیق حاضر نشان دهنده ی موثر بودن روش های فعال یاددهی در پیشرفت تحصیلی و افزایش رضایت دانشجویان از یادگیری است و دانشجویان پرستاری روش های تدریس فعال را ترجیح می دهند. در عصر حاضر که تکنولوژی با سرعت زیادی در حال پیشرفت است و جامعه نیاز بیشتری به افراد خلاق و نوآور دارد، یکی از وظایف نظام آموزشی، پرورش افرادی است که دارای تفکر خلاق هستند که چگونگی به کارگیری شیوه های نوین آموزشی در هر زمینه علمی را فرا گیرند و به کار برند و همچنین در یک جلسه تدریس نباید صرفاً از یک روش تدریس استفاده گردد، بلکه بر حسب محتوا و نیازهای آموزشی فراگیران ترکیبی از الگوها و روش های تدریس متعدد باشد و برای انجام این مهم، آموزش دهنده باید شناخت، توانایی و مهارت فراوان در بکار بردن الگوهای متنوع تدریس داشته باشد. امروزه بر تغییر شیوه های آموزشی از روش های سنتی به روش های نوین تدریس که باعث یادگیری فعال دانشجویان می گردد، تاکید می شود و به عبارتی استفاده از روش های مدرن و جدید جهت ایجاد آمادگی در دانشجویان پرستاری قبل از ورود به بالین بسیار

- [1] Farshi M., Babatabar Darzi H., Mahmoudi H., Mokhtari Nouri J. Comparison of nursing care learning in air evacuation and transport by lecture and e-learning methods. *Journal of Military Medicine*. 2022;14(1):27-31.
- [2] Akbari M, Dorri S, Mahvar T. The effectiveness of in-service training on cardiopulmonary resuscitation: report of first and second levels of Kirkpatrick's model. *Development Strategies in Medical Education*. 2016;3(1):67-72.
- [3] Azadbakht L, Haghghatdoost F, Esmailzadeh A. Comparing the effect of teaching based on problem solving method versus lecturing method regarding first diet therapy course for students of nutritional science. *Iranian journal of medical education*. 2011;10.(Δ)
- [4] Barbaz A, Zareiyan A. Comparison of three instructional methods for drug calculation skill in nursing critical care courses: lecturing, problem solving, and computer-assisted self-learning. *Iranian Journal of Medical Education*. 2012;12(6):420-9.
- [5] Al-Ghareeb AZ, Cooper SJ. Barriers and enablers to the use of high-fidelity patient simulation manikins in nurse education: an integrative review. *Nurse Education Today*. 2016;36:281-6.
- [6] Karimi Moonaghi H, Yazdi Moghaddam H. Role modeling and Mentor in Nursing Education. *Research in Medical Education*. 2014;6(1):59-7.
- [7] Karimi Moonaghi H, Dabbaghi F, Oskouie F, Vehviläinen-Julkunen K. Learning Style in Theoretical Courses: Nursing Students' Perceptions and Experiences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2009;9(1):41-54.
- [8] Soler Costa R, Mauri Medrano M, Lafarga Ostáriz P, Moreno-Guerrero A-J. How to Teach Pre-Service Teachers to Make a Didactic Program? The Collaborative Learning Associated with Mobile Devices. *Sustainability*. 2020;12(9):3755.
- [9] Vizcaya-Moreno MF, Pérez-Cañaveras RM. Social Media Used and Teaching Methods Preferred by Generation Z Students in the Nursing Clinical Learning Environment: A Cross-Sectional Research Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020;17(21):8267.
- [10] Dorri S, Hakimi H. The effect of mastery learning model for suction and oxygen therapy skills in nursing students. *Research in Medical Education*. 2017;9(4):19-0.
- [11] Xu J-h. Toolbox of teaching strategies in nurse education. *Chinese Nursing Research*. 2016;3(2):54-7.
- [12] Fasihi Harandi T, Azizzadeh Forozi M, Mohammad Alizadeh S, Ghazanfari Moghaddam Z. Effective Factors on Theoretical Class Attendance according to Nursing and Midwifery Students Point of View Kerman Razi School of Nursing and Midwifery. *Strides in Development of Medical Education*. 2008;4(2):100-7.

- [13]Kucharčíková A, Ďurišová M, Tokarčíková E. The role plays implementation in teaching macroeconomics. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015;174:2489-96.
- [14]West C, Usher K, Delaney LJ. Unfolding case studies in pre-registration nursing education: Lessons learned. *Nurse education today*. 2012;32(5):576-80.
- [15]Ajmal SF, Hafeez M. Critical Review on Flipped Classroom Model Versus Traditional Lecture Method. *International Journal of Education and Practice*. 2021;9(1):128-40.
- [16]Adib-Hajbaghery M, Aghajani M. Traditional lectures, socratic method and student lectures: Which one do the students prefer? 2011.
- [17]Behr AL. Exploring the lecture method: An empirical study. *Studies in Higher Education*. 1988;13(2):189-200.
- [18]Malakouti M. Teaching in small groups (Group discussion). *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*. 2010;2(4):183-7.
- [19]Jaras M, Mansoorian MR, Delshad Noghabi A, Nezami H. Comparison of Effectiveness Self-care Returns Two Methods of Focus Group Discussions and Teach-back on Lifestyle of Pregnant Women. *Internal Medicine Today*. 2019;26(1):94-107.
- [20]Baghcheghi N, Kouhestani N, Kouros R. COMPARISON OF THE EFFECT OF TEACHING THROUGH LECTURE AND GROUP DISCUSSION ON NURSING STUDENTS' COMMUNICATION SKILLS WITH PATIENTS. *Iranian Journal of Medical Education*. 2010;10:211-8.
- [21]Safari M, Pakpour A, Shojaizadeh D. The book of educational technology in health field. 2th, editor. Tehran Soban and Yarras.; 2016.
- [22]del Bueno DJ, Griffin LR, Burke SM, Foley MA. The Clinical Teacher A Critical Link in Competence Development. *Journal for Nurses in Professional Development*. 1990;6(3):135-8.
- [23] Hazavehei SMM, Taghdisi MH, Mohaddes HR, Hasanzadeh A. The Effects of Three Teaching Methods of Lecture Training Game and Role Playing on knowledge and Practice of Middle School Girls in Regard to Puberty Nutrition. *Strides in Development of Medical Education*. 2007;3(2):126-33.
- [24]Tschannen D, Aebersold M, Mclaughlin E, Bowen J, Fairchild J. Use of virtual simulations for improving knowledge transfer among baccalaureate nursing students. *Journal of Nursing Education and Practice*. 2012;2(3):15.
- [25]McGarry D, Cashin A, Fowler C. Is high fidelity human patient (mannequin) simulation, simulation of learning? *Nurse Education Today*. 2014;34(8):1138-42.
- [26]Hayden JK, Smiley RA, Alexander M, Kardong-Edgren S, Jeffries PR. The NCSBN national simulation study: A longitudinal, randomized, controlled study replacing clinical hours with simulation in prelicensure nursing education. *Journal of Nursing Regulation*. 2014;5(2):S3-S40.

- [27]Santos MZd, Otani MAP, Tonhom SFdR, Marin MJS. Degree in Nursing: education through problem-based learning. *Revista brasileira de enfermagem*. 2019;72:1071-7.
- [28]Riera JR M, Cibanal L, MJ PM. Role-playing in the teaching-learning process of the nursing degree. Assessment of graduate (professionals). *Revista de enfermeria (Barcelona, Spain)*. 2011;34(7-8):17-24.
- [29]Dorri S, Ashghali Farahani M, Maserat E, Haghani H. Comparison of role play and conventional training methods on long-term learning of nursing students. *Development Strategies in Medical Education*. 2020;7(1):61-77.
- [30]Van Winkle LJ, Fjortoft N, Hojat M. Impact of a workshop about aging on the empathy scores of pharmacy and medical students. *American journal of pharmaceutical education*. 2012;76(1):9.
- [31]Ayu Eka NG, Rumerung CL, Tahulending PS. Role Modeling of Professional Behavior in Nursing Education During the COVID-19 Pandemic: A Mixed Method Study. *Journal of holistic nursing : official journal of the American Holistic Nurses' Association*. 2023:8980101231179300.
- [32]Huh MK. Flipped Classroom Pedagogy Enhances Student Satisfaction and Validated Strategies in Molecular Biology. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol.* 2019;7)10.(
- [33]Sekhon M, Hartley D. *Basics of E-Learning Revisited: American Society for Training & Development*; 2014.
- [34]Sezer B. Faculty of medicine students' attitudes towards electronic learning and their opinion for an example of distance learning application. *Computers in Human Behavior*. 2016;55:932-9.
- [35]Sinclair PM, Kable A, Levett-Jones T, Booth D. The effectiveness of Internet-based e-learning on clinician behaviour and patient outcomes: A systematic review. *International journal of nursing studies*. 2016;57:70-81.
- [36]Badanara marzdashty A, Emami Sigaroudi A, Kazemnezhad-Leyli E, Poursheikhian M. Compare the effect of two electronic and traditional education methods on first principles of instruction in nursing students of Guilan University of Medical Sciences in 2016. *Research in Medical Education*. 2018;10(1):48-55.
- [37]Du S, Liu Z, Liu S, Yin H, Xu G, Zhang H, et al. Web-based distance learning for nurse education: a systematic review. *International nursing review*. 2013;60:167-170.
- [38]Langedgård U, Kiani K, Nielsen SJ, Svensson P-A. Nursing students' experiences of a pedagogical transition from campus learning to distance learning using digital tools. *BMC Nursing*. 2021;20(1):23.

- [39]Golafruz Shahri H., Khaghanizade M. Introduction to oral presentation teaching method. *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*. 2010;2(4):161-6.
- [40]Adib-Hajbaghery M. Effect of Three Educational Methods on Anxiety Learning Satisfaction and Educational Progression in Nursing Students. *Strides in Development of Medical Education*. 2008;5(1):35-42.
- [41]Kermaniyan F, Mehdizadeh M, Iravani S, Markazi Moghadam N, Shayan S. Comparing Lecture And Problem-Based Learning Methods In Teaching Limb Anatomy To First Year Medical Students. *Iranian Journal of Medical Education*. 2008;7(2):379-88.
- [42]Safari M, Yazdanpanah B, Ghafarian HR, Yazdanpanah S. Comparing The Effect Of Lecture And Discussion Methods On Students` Learning And Satisfaction. *Iranian Journal of Medical Education*. 2006;6(1):59-64.
- [43]Johnson JP, Mighten A. A comparison of teaching strategies: lecture notes combined with structured group discussion versus lecture only. *The Journal of nursing education*. 2005;44(7):319-22.
- [44]Jeffries PR, Woolf S, Linde B. Technology-based vs. traditional instruction. A comparison of two methods for teaching the skill of performing a 12-lead ECG. *Nurs Educ Perspect*. 2003;24(2):70-4.